

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. IV. De consensu dato absenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

consensum commodiori modo, quo potest, scilicet verbis; nihilominus, quia nos in humanis actionibus, ne sub veniali quidem obligamur perfectissimo modo, & certissimo agere, sed satis abunde est, si perfectio, & certo modo agamus, ideo etiam à veniali signis certis contrahens liberandus est. Ita Castropal. d. 2. de sponsal. p. 7. n. 5. qui utitur alia ratione à nostra, quia, inquit, ubi lex non est, nec prævaricatio esse potest, ut dicit Sanctus Paulus. Verum hæc ratio non solvit argumentum allatum à Sanch. hic enim contendit, ut modo vidisti, adesse legem naturæ dictantem, alienum esse à recta ratione, in hac gravissima re certissimum modum contrahendi negligere. Expeditius ergo nos negamus, adesse ejusmodi legem, recta enim ratio in moralibus non dicitur sub aliqua deformitate, nisi, ut utamur modo certo, non autem, ut certissimo.

Quinam ex coniugibus prius consentire debeat per sua signa?

5. Inquires Secundo, pro praxi, Quinam prius est interrogandus, ut prædictum consensum externum præbeat, vir, an mulier?

Respondet Covarr. honestum esse, ut prius scemina: At Ioannes Andreas honestius esse putat, vir, qui est caput mulieris, arque hanc sequitur Sanc. l. c. n. 12. eodem referens. Ego censeo, sequendam consuetudinem uniuscuiusque, Ecclesiæ ut infirmatur à Rituali Romano, ubi de Ritu servando in Matrimonii Sacramento agitur; ab eodem tamen Romano Rituali prius interrogatur vir, postea mulier, id, quod in nostra Diocesi Pannonitana servamus.

Quæ verba, vel signa sunt ad Matrimonium necessaria?

6. Inquires Tertiò, Quæ verba, vel signa requiruntur, vel sufficiunt ad ejusmodi consensum exprimendum.

Respondet, Regula generalis hæc esto. Illud verbum seu signum requiritur, & sufficit, quod certum in circumstantiis, in quibus efformatur, exprimat internum consensum. Quæ autem in particulari ejusmodi sint, satis colligi potest ex iis, quæ dixi paulo superius, r. 3. de sponsal. c. 2. §. 3. præsertim à n. 17. & latè habet Sanchez, lib. 1. matr. 4. disp. 18. breviter autem Castropalaus l. c. p. 8.

Quam similitudinem verba contrahentium habere debeant?

7. Inquires Quartò, Necesse est, ut simul proferant suum consensum vir, & mulier?

Respondet, nequaquam; nam satis est, si unus post alterum proferat, dummodo consensus alterius non fuerit revocatus, sique moraliter perseverare censeatur; si quidem, nec ratio contractus, nec ratio Sacramenti maiorem similitudinem requirit. Ita Averfa quæst. 3. de matr. sess. 6. contra aliquos contrarium sentientes, ita etiam Sanchez lib. 2. matr. disp. 3. cum aliis multis.

Nec obstat Concilium Tridentinum, sess. 24. c. 1. de Ref. ipsum enim, requirit quidem præsentiam Parochi, & Testium, sed nihil innovat, quoad similitudinem, de qua loquimur, & certè etiam in humanis aliquibus contractibus requiritur præsentia Notarii, & Testium; sed non inde inferitur necessitas simultanei consensus contrahentium.

8. Consensus autem alterius non perseverare, sed revocari censeatur vel explicite, ut si positive, incipiat dissentire, vel implicite, ut si v. g. consentiat per verba de presenti cum alia, vel si transeat tempus, pro quo forte consentit, vel quando tempus nullum fuit præfixum, transeat tantum temporis, ad quantum in talibus circumstantiis prudenter censeatur (secundum varias sententias, quas mox referam) non se extendi variis contrahentis. Lege G. Hurtad. disp. 3. de matr. diff. 8.

9. Addit Sanchez, loc. cit. num. 4. Si, altero volente non statim consentire, prior, qui consenserat affirmet, se consensum nunc revocasse, ipsi esse credendum, quia, nisi contrarium constet, præsumitur quis consensisse sub conditione, si alter statim assensum præbeat, præsertim

Part III.

quando est præsens, nec per Procuratorem, vel Epistolam initur Matrimonium. Adde æquum non esse, ut prius consentiens debeat expectare ad quodcumque libitum alterius, &c.

10. Si virgeas: Ecquodnam temporis intervallum potest intercedere inter consensum unius, & alterius, ut Matrimonium validum contrahatur?

Respondet, quodcumque tempus concedit Navarrus, quem citat G. Hurtadus disput. 3. de matr. diff. 8. n. 25. dum alter non revocat. Si septennium non transeat, dixit Sotus. Si biennium, Henriquez, apud Sanchez, l. c. n. 4. Si annus, Ledesma apud Hurtadum cit. Denique ipse Sanchez, id prudentis arbitrio relinquit, attentis particularibus circumstantiis: Nam Matrimonium (ait) est Sacramentum fundatum in contractu civili; quare illud tempus intercedere potest inter consensus unius & consensum alterius, quod non destruit rationem contractus civilis. Cum ergo à multis circumstantiis pendeat, an civilis contractus iudicetur persistere, necne ex tanto, vel tanto temporis intervallo, rectè & circumstantiæ semper erunt expendendæ. Quis enim neget, maius tempus posse intercedere, quando per Procuratorem contrahitur Matrimonium, quam quando per principalem, & maius, quando per Epistolam missas v. g. ad Indias, si ibi inveniatur unus ex Sponsis, quam, si per verba, inter præsentis? Hæc sententia esset excipienda, nisi scrupulis daret aditum, dum frequentissime timoratus dubitaret, an expensæ omnes circumstantiæ fuerint.

11. Excipiat igitur à nobis prima sententia Navarrus, concedentis quodcumque tempus. Quam sententiam sequitur Boslius de contr. matr. c. 2. n. 40. citans Maiorem, Lessium, Bonac. Coninch. Covarr. aliosque; & ratio est eadem, ac modo dicta, sed sine limitatione, quia scilicet Matrimonium est ex iis contr. sibus, qui subsistunt, non revocato consensu ab altero, si alter, quocumque tempore, consentit: Id quod non potuit negare ipse idem Sanchez, lib. 2. matr. d. 3. n. 7. in eo casu quo post longissimum tempus, ratificatur Matrimonium ab altero, qui fide initio consenserat, de qua re suo loco, inferius.

CAPUT IV.

De Consensu dato absenti.

§. I. Per Procuratorem.

1. Supponimus tanquam certum, & ab aliis passim probatum, posse per Procuratorem contrahi Matrimonium, illudque esse Sacramentum, cuiusque Ministros, & suscipientes esse ipsos principales, non verò Procuratorem.

2. Supponimus item ex Sacro Textu, Cap. fin. de procurat. in sexto, Procuratorem institutum ad Matrimonium imò & ad sponsalia, ex Sánchez, mox citando, ut legitimus sit, debere habere speciale mandatum ad Matrimonium circa determinatam personam, non posse limites mandati excedere, & nec posse, alterum sibi substituire, nisi hoc expresse continetur in mandato. Lege Coninch. disp. 24. dub. 9. à n. 67 Pont. lib. 2. c. 15. Castr. d. 2. de sponsal. p. 9. Sanchez, lib. 2. matr. d. 11. n. 15. alioque. Et Sanchez, quidem rectè notat, non esse necessariam sexum diversitatem in ejusmodi Procuratoribus, sed posse esse duos viros, vel duas mulieres, quia non contrahunt nomine proprio, sed alieno. Rectè etiam notat Coninch, quem sequitur Averfa mox citandus sufficere generale mandatum quo aliquis expresse consensisset in eam, quam Procurator electurus est, & mandasse, ut suo nomine, cum ea sine ullo responso contraheret. Cuius rationem ego puto esse illam, quia sic est ad certam personam. Denique rectè notat Averfa, q. 3. sess. 5. iam verò, Procuratorem ad Matrimonium posse esse cuiuslibet ætatis, dummodo sit compos rationis, & cuiuscunque qualitaris. Quamvis ergo ex iure, C. Qui generaliter de procurat. in 6. in Procuratore requi-

R 3 ratur

tatur ætas decem & septem annorum, tamen hoc non requiritur, nisi secundum qualitatem negotiorum, ubi est necessaria industria persona. Quare in Procuratore ubi non requiritur, nisi expressio consensus; & de quo nulla est juris dispositio in contrarium, dicta ætas necessaria non erit. Ita Perez, Reg. Mald. aliique apud Dianam p. 11. tr. 3. ref. 33.

An constitui Procurator debeat in præsentia Parochi?

3. His suppositis. Prima difficultas est, an quando is, qui futurus est conjux, constituit Procuratorem ad matrimonium, debeat ejusmodi mandatum dare in præsentia sui Parochi, & Testium?

4. Resp. Ita requirunt aliqui apud Cast. l. c. n. 4. Verum cum communi sententia, & cum Sanch. Coninch. & eodem Castrop. l. c. n. 5. eos citante, certum sit, id non requiri. Ratio efficax est, quia Trid. requirit præsentiam Parochi, & Testium, quando contrahitur matrimonium ut illi testari possit de jam contracto, nihil verò disponit de mandato ad contrahendum: at matrimonium contrahitur, quando Procurator nomine alterius præbet consensum suscipitque consensum alterius, non verò, quando constituitur Procurator ad illud. Advertendum tamen est, ita dari ejusmodi mandatum debere, ut possit probari, & constare Ecclesiæ, ipsum datum fuisse. Quare, quamvis omnes concedamus, ut habet Sanch. l. c. n. 14. procuratorem hanc, seu mandatum, posse dari ore tenus, sine scriptura, sicuti potest, quodcumque aliud mandatum, omnes tamen advertimus, pari modo constare debere, idem mandatum ore tenus fuisse datum.

Hinc cum eodem Sanch. & Bosio de matr. c. 3. n. 203. Lege item Coninch. d. 24. a n. 77. dicimus, Parochum, & Testes non obligari ad videndum litteras mandati; ipsi enim solum Testes esse debent de ipso consensu matrimonii facto à Procuratore, qui sit de facto legitimus, non verò, ut legitimus cognitus ab ipsis.

Revocatio consensus conjugis, antequam Procurator ejus contrahat, quid operetur?

5. Secunda difficultas. Constituit Titius ejusmodi Procuratorem, juravitque se perseveraturum in consensu ad matrimonium cum Berta, v. g. sed deinde (esto causa peccato) antequam Procurator officium impleat, revocat Titius consensum, sive expressè, sive tacitè per nova v. g. sponsalia cum alia, vel per novum mandatum contrahendi cum alia, &c. Validumne erit matrimonium, si Procurator hujus revocationis infcius contrahit nomine Titii cum Berta.

6. Respondeo, non fore validum, etiamsi solum mente consensum revocaverit, quia essentiale est contractui matrimonii, adesse consensum utriusque conjugis, nunc autem jam unus consensus deficit.

7. Dices. Alii contractus politici validè fiunt per Procuratorem revocatum, quando revocatio, nec parti, nec Procuratori, nota est, ut habetur l. si man. ff. mandati, & alibi; ergo, & in consensu matrimonii. Respondeo, negatur consequentia: nam Respublica, vel Ecclesia supplere possunt consensum contrahentium circa res temporales, & politicas, unde pro quiete, & bono publico supplent in casu dicto; at circa matrimonium supplere nequeunt, cum sit de hujus essentia proprius conjugis consensus, sine quo per nullam auctoritatem consistere matrimonium potest.

8. Nota, si post consensum datum Procuratori; dissentias quidem, sed deinde iterum eo tempore assentias, quo procurator nomine suo contrahit, validum fore matrimonium: quia tunc jam adest consensus. Ita l. c. n. 2. Castropalaus.

Procurator ad Matrimonium fidei constitutus.

9. Tertia difficultas. Quando constituisti Procurato-

rem fidei, & non vero animo, sed postea eo tempore constituisti, validumne ejusmodi tuum matrimonium erit?

10. Respondeo, Validum pronunciat Sanchez n. 13. quia jam adest consensus requisitus. Vnde n. d. 24. dub. 9. n. 72. longe melius negat. Ratio est, cum prima constitutio Procuratoris fuerit nullum, seu factu tui consensus, is non potuit, quando contraxit, matrimonium contrahere ut verus Procurator nulliter contraxit. Ergo parum juvat te longe distans consensisse, oportebat enim de novo Procuratorem legitime constituere ad tuum consensum exprimentum.

In amentiam incidens post Procuratorem constitutum.

11. Quarta difficultas. Quid si impediatur consensus ex eo capite, quod antequam tuus Procurator contrahat, has amentis; valebitne Matrimonium contractum à tuo Procuratore, te persisterente in amentia, mandatum incursum?

12. Respondeo, Valere asserit Castrop. l. c. n. 14. Sanch. Coninch. Gurr. adde Bonac. q. 2. p. 3. n. 14. cum aliis, quia matrimonium per Procuratorem contrahitur ex vi consensus, quem habes tunc, quando tuus Procurator contrahit, posset enim evenire, ut tu es ebrius, vel dormires, & tamen nemo negat, in hac ebrietatis, vel somni, validum esse illud matrimonium, sed fit ex vi consensus, quem dedisti, quando Procurem constituisti, at mente tunc firmus eras, & lucidus.

13. Verum Pont. lib. 2. cap. 15. n. 14. quem sequuntur alii, asserit, nequequam valere, præter ceteras est, quia (inquit Averfa) amentis homo non potest contrahere, sed per alium, qui sit homo in extra statum humani commercii, & humanæ rationis; Unde videtur extinguere consensus antea ab hujusmodi homine datum. Cuiusmodi efficacius, quia hic non adest sufficientis consensus alterius conjugis mente sani, nam, quando licet contrahit acceptando, & se invicem alteri tradendo, licet intelligit, se consentire ad matrimonium cum persona, quæ secundum communem hominum vel mulierum, humana sit: At amentis est extra hunc statum, unde hic videtur adesse error in persona, qui matrimonium nullum sine controversia parit. Hæc sententia posterior mihi arridet. Noto tamen locutionem esse de amentia, non autem de Phrenesi ad aliquod tempus, hæc enim æquiparatur ebrietati, & non amentia, nem à statu humano.

14. Dices. At alia Sacramenta valida sunt, etiam conferantur amentis, si is ante amentiam tunc periclitatus, ergo non idem dicamus in Matrimonio. Respondeo, si suscipiens alia Sacramenta. v. g. qui baptizatur, debet esse subiectum Baptismi, ad quod statim, & debet petiisse, nec petitionem fuisse revocatum; in talibus tamen matrimonium, sunt etiam ministri, & leguntur consensum debent elicere dum administrant. Contraxit in casu nostro, saltem alter conjux, qui est lucidus, & consentit, ut dictum est in personam amentis, si matrimonium non poterit.

Verba Procuratoris ad Matrimonium.

15. Quinta difficultas. Quibus verbis debet Procurator uti, quando, nomine principalium, matrimonium contrahit? Respondeo. His vel similibus verbis. *Tu consentis in te vel accipit in te virum, vel uxorem, & ex verum nomen tuum, & recipio te in virum, & uxorem nomen tuum, & ex verum nomen tuum.* Ita Sanch. disp. 1. cit. n. 16. Sed, quibus personis debeat assistere huic matrimonio per Procuratorem celebrato? Respondeo, de hoc agimus infra de solemn. c. 2. §. n. 23.

§. II. Per Epistolam.

1. Cum certum sit, etiam per Epistolam, ut ceteri civiles contractus possit Sacramentum Matrimonii celebrari, solum hic ejus praxim apponere debemus, quam his verbis affert Castrop. p. dicta d. 2. p. 9. *Debet traditio, & acceptatio viri, & contrahentis coram eodem Parocho, & Testibus fieri, alias non possunt testari de Matrimonio. Id vero fiet, si scribas Maria, te ipsum in matrimonium ei tradere, eamque in uxorem, ex tunc accipere: ipsa quoque tibi tradere, & traditionem à te factam acceptare. Et tibi, quomodo traditio, & acceptatio viri, & contrahentis sit coram Parocho, & Testibus. Existimo tamen, necessarium esse, quod Parochus, & Testes agnoscant tuas litteras, ut sciant, ejus traditionem mulier acceptat, ut narravit Coninch. Hæc Castropalaus.*

2. Dices, is, qui per Epistolam (idem) qui, per Procuratorem contrahit Matrimonium, ignorat, an alter sit bene dispositus ad Sacramentum ejusque effectum suscipiendum. Ergo subit periculum cooperandi cum peccato alterius, si forte ille sit in statu peccati.

3. Respondeo. Cum quilibet, sit existimandus bonus, nisi contrarium constet, poterit alius morali certitudine presumere, alium esse bene dispositum.

4. Illud certe advertendum est, ipsos principales contrahentes debere esse in statu gratiæ, non quidem necessario eo tempore, quo Procuratorem constituent, vel Epistolam scribant, sed eo, quo verisimile est, fore, ut Procurator nomine ipsorum contrahat, vel quo Epistola legatur, quia, ut diximus, & fusè dicemus inferius, ipsi principales sunt Ministri, & susceptores hujus Sacramenti. Lege Sanch. dicta disp. 11. n. 29. & 30. Procurator autem ipse non peccat, si dum contrahit Matrimonium, est in statu lethalis peccati: quia nec recipit in se Sacramentum, nec nomine suo ministrat.

Dæ Monitiones ad contrahentes per Procuratorem, vel Epistolam.

5. Prima, Sanch. l. c. n. 31. hic apposuit monet, optimè facturos contrahentes per Procuratorem, vel Epistolam, si deinde per se ipsos iterum contrahant, ut certius sit matrimonium, si forte illegitimum quid intulerit. Ne timeas (inquit) de iteratione, quia licet in aliis Sacramentis, manente eadem materia, prohibeatur, non tamen prohibetur in Sacramento Matrimonii, quia hoc fundatur in ratione contractus civilis, qui iterari ex se potest, & solet. Adde tamen (ut patet ex iis, quæ dicuntur inferius tract. 5. de matr. ut Sacram. cap. 3. n. 3.) non semper fieri Sacramentum, quoties renovatur consensus, sed solum, quando primo, perficitur contractus, si antea propter aliquem defectum legitime perfectus non fuit.

6. Secunda, Prudenter monet Coninch. d. 24. num. 80. sine, in hunc modum: *Sed hæc* (contrahere scilicet per litteras) *extra necessitatem non sunt practicanæ, quia alia via commodiores possunt facile reperiri.* Hæc ille, & certe, etiam quando est necessitas, securior via est per Procuratorem, quam per litteras.

CAPUT V.

De Consensu conditionato.

§. I. Quid, & quomplex sit conditio.

1. Matrimonium (sicut, & ceteri contractus) potest, quantum ad præsens institutum facit, duplici modo contrahi. Primò, absolute, ut, *Te in uxorem duco.* Secundò, sub conditione, ut, *Te in uxorem duco, si tuus Pater approbaverit.* Qui duo modi contrahendi, valde differunt; Consensus enim absolutus vult, & de

facto parit eodem ipso momento, quo exhibetur, translationem domini in corpus: At conditionatus vult quidem eandem domini translationem, sed vult, eam non haberi, si appositæ conditio deficiat. Lege G. Hurt. d. 7. differ. 11.

2. Hinc fit, ut Matrimonium absoluto consensu celebratum, nihil expectare debeat, ad suos effectus producendos. Debeat verò celebratum consensu conditionato; suspenditur enim perfectio contractus, usque ad adventum conditionis, nam propterea nihil interim innovandum, nec conjuges se, tales tractare queunt.

3. Iam verò ejusmodi conditionum divisiones variae sunt. Prima divisio; Alia est de presenti: ut, *Te duco, si virgo es.* Alia de præterito, ut, *Te duco, si sacro interfuisti;* Alia de futuro, ut, *Te duco, si Panormum te transferes: si tantam dotem dabis, &c.*

4. Secunda divisio. Quæcunque ex dictis conditionibus potest esse de re impossibili Physicè, ut, *si volabis, si volasti, &c.* vel de re admodum difficili, quæ æquiparatur impossibili, imò, & impossibile vocatur, ut, *si montem zircum mibi donaveris,* vel de re impossibili moraliter id est de re turpi, seu contra leges, ut, *si mendacium dixeris, &c.*

Rursus potest esse de re possibili, sive necessaria, ut, *Si eras oriens Sol, hinc contingente, ut, si Navis ex Asia venerit.*

5. Tertia divisio. Hæc contingens potest esse, vel solum dependens à tua potestate, nam ideo dicitur potestativa, ut, *si Venarum ibis;* Vel casualis, ut, *si cras fulgurabit, si Navis ex Asia venerit, &c.* hæc enim in tua potestate non sunt; Vel mixta, id est partim dependens à tua potestate, partim à potestate alterius, ut, *si officium à Rege impetraveris,* id enim dependet à me acceptante, & à Rege officium conferente.

6. Hic te moneo, has Contingentes condiciones non raro apponi, tanquam terminos, vel tanquam diem præfixum, non tanquam conditiones, ut, *Duco te, si morietur meus pater,* id est quando morietur.

7. Quarta Divisio admodum notanda, Conditionum alia est, quæ inest contractui, & contractui exposcit, sine qua scilicet contractus esse non potest, ut, *Te duco, si tu consenseris.* Alia, quam contractus ipse non exigit, nec tamen est contractui contraria, ut, *Si pater consenserit, si mendacium dixeris, si furum feceris, &c.* Alia, quæ ipsi contractui contraria est, ut, *Te ducam, si non transuleris dominium tui corporis ad prolem generandam.*

8. Quinta denique. Alia est positiva, ut sunt præcedentes, præsertim, quando dependent ab altero ex coniugibus, ut, *Te duco, si Romam adieris.* Alia est negativa, ut, *Te duco, si Romam non adieris.*

9. Adverto Primò, aliquos nihil distinguere inter Matrimonium conditionatum, & consensum conditionatum; Sed certè Sanch. lib. 5. d. 5. num. 5. bene docet, consensum posse esse conditionatum, Matrimonium verò nequaquam, quia nimirum, quando consensus est conditionatus, nullum adhuc est verè Matrimonium; at quando deinde purificata est conditio, fit verum Matrimonium, quod jam nullo modo conditionatum est, sed absolutum, quia per adventum, conditionis transit in absolutum. Vides ergo quomodo Matrimonium nunquam est, nisi si absolutum. Moneo nihilominus, nos, & Doctores passim vti hac voce Matrimonii conditionati, per illam solum significantes, tunc Matrimonium nondum esse perfectum.

10. Adverto Secundò, quando inferius sæpè dicemus, per aliquas condiciones ex dictis vitari contractum Matrimonii, sensum esse tunc Matrimonii contractum esse nullum. Quando autem dicemus, aliquam ex iisdem conditionibus rejici, seu haberi pro non adjecta sensum esse, contractum esse validum, de conditione autem illa nihil esse laborandum; cum habenda sit perinde ac appositæ nequaquam fuisset. Sed per singulas condiciones discurremus.